

Microclover als stikstofinfuus voor fairways

Microclover vormt pollen en is geen fairwayveroveraar

Klaver, *Trifolium repens*, heeft de eigenschap dat het stikstof uit de lucht vastlegt. Die stikstof komt bijvoorbeeld beschikbaar voor gras. Voor de landbouw is dat niets nieuws. Het Deense DLF Trifolium heeft een microclover gekweekt die geschikt is voor gebruik in graszaadmengsels in de recreatiesector. "Microclover verdraagt een kort maaieregime en lijkt een aanwinst voor de recreatiesector" vermeldt het toonaangevende Engelse grasseninstituut STRI. De Nederlandse dochter van DLF, Innoseeds, ziet vanwege buitenlandse ervaringen op de fairways grote kansen voor deze kleinbladige klaversoort.

Auteur: Broer de Boer

Microclover is droogteminnend

Veredeling van klaver

Het Deense DLF Trifolium is er na tientallen jaren veredeling in geslaagd een klaver te kweken met fijn blad dat kort maaien verdraagt. De microclover, zoals zij het noemen, is een polvormer. De bovengrondse uitlopers, stolonen genaamd, die vooral witte klaver kenmerken ontbreken. Eric Bals werkt als productmanager bij Innoseeds. Dit Nederlandse bedrijf is een dochter van het Deense DLF Trifolium, mondiaal marktleider op het gebied van gras- en klaverzaad. Bals is enthousiast over de prestaties bij het moederbedrijf: "Ze zijn erin geslaagd de voordelen van de witte klaver, zoals de landbouw die gebruikt, te behouden en de nadelen door veredeling weg te nemen. Peuter je een traditionele klaver uit het gras en je trekt eraan, dan houdt je soms meters stolonen in je handen. Totaal ongeschikt voor

Het onderscheid tussen witte klaver en microclover is duidelijk

een golfbaan dus! Een weiland ingezaaid met een graszaadmengsel met witte klaver zie je nog wel eens 'verklaveren'. Daarbij spelen de stolonen een grote rol. Microclover gedraagt zich niet agressief ten opzichte van de grasmatten. Microclover ziet er optisch ook heel anders uit dan de grote broer: het kleine blad combineert fraai met de fijnbladige recreatiegrassen."

STRI is enthousiast

Bals grijpt in zijn bureaulade en tovert een rapport van het Engelse STRI te voorschijn, het toonaangevende instituut dat ondermeer wereldwijd nieuwe grassen beoordeelt en bemestings- en managementeffecten van gras onderzoekt. Bals toont me de publicatie en het staat er zwart op wit: "In combinatie met raai-grassen laat microclover een verbetering van de zode en de kleur zien. Bij een laag bemestingsniveau vindt in een mengsel van raai-gras en microclover een aanzienlijke verbetering plaats: een dichtere zode met meer grassprietten per m²." Bals vult aan: "Veel fairways zijn ingezaaid met een mengsel van veldbeemd en roodzwenk, maar ik zie ook kansen voor fijnbladige Engels raai-types, zoals dat op Engelse golfterreinen opgang begint te krijgen met de toevoeging van vijf procent microclover. Maar ik haast me te zeggen dat microclover ongeschikt is voor gebruik op de Nederlandse tees en greens."

Vitaliteitverzekering voor gras

"Het inzaaien van een vijf procent klavermengsel op fairways heeft een aantal voordelen. Naast een betere zomer- en winterkleur realiseer je ook betere winterkleur. Klaver is droogteminnend. Maar bovenal het levert jaarrond stikstof aan het gras. Zelfs met langwerkende meststoffen heeft een greenkeeper dat nooit helemaal in de hand. Vaak is hij te laat als hij signaleert dat een N-gift noodzakelijk is. Toegegeven, op de fairway heb je natuurlijk geen extreem bemestingsregime, maar juist de lage giften luisteren bijzonder nauw. Met microclover kan het bemestingsniveau nog verder omlaag. Alleen in het voorjaar is een kleine N-gift nodig om de boel praai te krijgen en vervolgens kun je de rest van het jaar de stikstofzak gesloten houden. De fijne klaver verdraagt zelfs geen hoge N-giften. De symbiose tussen de rhizobiumbacteriën -die verantwoordelijk zijn voor het vastleggen van stikstof-, de wortel en microclover werkt vooral bij lage N-niveaus. Met vijf procent microclover wordt er jaarlijks per hectare 50-60 kg zuivere stikstof uit de lucht gebonden. Deze stikstof komt beschikbaar

Microclover in beproeving; het verschil is duidelijk

baar voor het gras. Voor microclover in zie ik op de fairways enorme mogelijkheden. Vanwege de gewenste vlotte balrol, intensieve belasting en het gebruik van chemicaliën heeft klaver op greens en tees geen functie.

Klaver als wonderdokter

Gebruik van microclover voorkomt volgens Bals de veelvoorkomende grasziekten op de fairways als roest, rooddraad en fusarium. 'Rust roest' doceert hij. "Gras dat in het najaar onvoldoende

doorgroeit krijgt bij hoge luchtvochtigheid last van roest. Dat oogt niet fraai. Mijn oplossing: gebruik microclover. Grasmengsels met klaver vertonen aanzienlijk minder roest, de stikstof uit de klaver houdt het gras namelijk aan de praat. Bij de combinatie van een hoge luchtvochtigheid en geringe temperatuursverschillen tussen dag en nacht gedijt ook rooddraad uitstekend. Dat is vooral bij lagere N-niveaus. Klaver verzekert je van vitaal gras, waardoor deze parasiet er minder grip op krijgt. Tenslotte kan de

zwakteparasiet fusarium verzwakt gras infecteren. Klaver houdt het gras sterk, want er is altijd levering van stikstof aan de plant. Ik zie klaver als een soort stikstofinfuus voor grasplanten. Golfbanen leven natuurlijk bij de gratie van goed onderhoud. De gratis leverantie van stikstof vanuit de natuur is hierbij natuurlijk welkom; met klaver legt je een goede bodem voor de stikstofvoorziening van het gras. Door een dichtere zode, waarin de grassen beter uitstoelen, krijgen onkruiden minder

Microclover is droogteminnend en zorgt zomer- en winterdag voor een groene fairway.

kansen. Dat betekent ook een directe besparing op chemicaliën.”

Malieveld: klaverveld

Als ik te berde breng dat sommige greenkeepers klaver als een onkruid beschouwen reageert Bals onmiddellijk: “Het is een nieuwe moderne manier van denken, klaver moet je zien als een kruid en niet als een onkruid. Gezien de ervaringen met microclover in Engeland en Denemarken, ook op golfbanen zoals in het Deense Viborg, gaan wij er eerst mee naar het openbaar groen en de golfterreinen zullen gauw volgen. Op het Malieveld zaaien we enkele hectares in met dit klavermengsel. Ook in het Vondelpark komt een aantal ares. Verder zijn we in onderhandeling met de parkbeheerder van de Euromast. In het veredelingsstation van Innoseeds in Vlijmen zijn we gestart met betredingsproeven, want sportvelden vormen naast golfterreinen natuurlijk voor ons ook een interessante markt.” Op mijn laatste vraag of hij misschien ook nadelen ziet voor gebruik van microclover op golfterreinen, antwoordt Bals zonder aarzelen: “Ik kan me geen enkel nadeel voorstellen. Of het moet zijn dat klaver niet tegen onkruidbestrijdingsmiddelen kan. Maar ook aan het gebruik van die stoffen zitten nadelen. Ik denk dat zelfs pro’s de natuurlijke eigenschappen van microclover op termijn gaan waarderen.”

Buitenlandse greenkeepers zijn enthousiast: microclover verzorgt jaarrond voor de stikstof.

